Prattika bl-artillerija fiż-żona ta' partijiet mill-Mellieħa, Kemmuna u Kemmunett fl-1927

Charles Debono
Il-Kuratur tal-Mużew Nazzjonali tal-Gwerra

Introduzzjoni

Kienet ħaġa komuni li jsir taħriġ jew prattika bl-artillerija jew b'ajruplani militari fuq il-gżira ta' Filfla. Min jaf kemm qalgħet bombi dil-povra gżira. Li mhux tas-soltu hija r-rikjesta li saret biex issir prattika bl-artillerija f'żona bejn partijiet mill-Mellieħa u Kemmuna. Flimkien se naraw x'kienet il-kundizzjoni biex issir prattika simili.

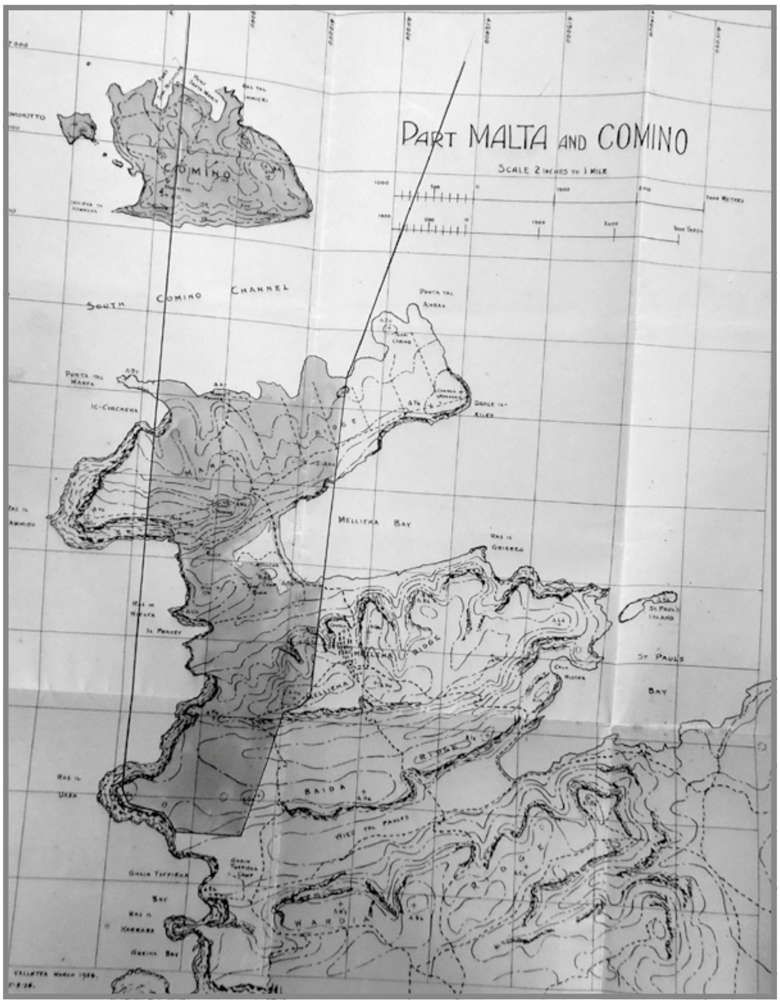

Mappa li turi ż-żona fejn kienet se ssir il-prattika bl-isparar tal-artillerija f'April 1927. Innutaw li partijiet sostanzjali mill-Mellieħa kienu se jkunu żona magħluqa waqt il-prattika. (Sors: Arkivji Nazzjonali ta' Malta).

Regolamenti ghal waqt il-prattika bl-artillerija

F'eżerċizzju tal-poteri vestiti fih, il-Kap tal-Ministeru, Ugo P. Mifsud, ħareg numru ta' regolamenti, li ġew ippubblikati fil-Gazzetta tal-Gvern tat-22 ta' Marzu 1927. Dan wara li l-Awtoritajiet Militari kellhom l-intenzjoni li jitħarrġu fil-prattika tal-artillerija, b'munizzjon ta' veru, bejn l-1 u l-11 t'April 1927. Ir-regolamenti kellhom jiġu osservati minn kulħadd, kemm qabel, waqt u wara li tispiċċa l-prattika tal-isparar. Dawn li ġejjin huma l-iktar noti important ta' dawn l-istess regolamenti:

- Fil-ġranet tal-prattika, mill-porzjon tal-Punent tal-Irdum tal-Marfa jew mill-viċinanzi tal-Kamp tal-Mellieħa (jew tal-Għadira) sal-gżira ta' Kemmuna, l-ebda persuna ma titħalla tindaħal għall-ebda raġuni, fiż-żona ta' periklu jew jostakola bi kwalunkwe atteġġjament, l-użu tiegħu mill-Awtoritajiet Militari. Iż-żona msemmija tinkludi l-gżira ta' Kemmuna u l-baħar sa mil mit-Tramuntana, Lvant u Nofsinhar tal-gżira, kif ukoll l-Irdum tal-Marfa u l-viċinanzi tal-Kamp tal-Mellieħa, li qiegħed fil-Lvant tal-linja miċ-Ċirkewwa saċ-Ċumnija u l-Punent tal-linja, mit-Torri l-Abjad sal-Imgħarrqa u t-Tramuntana tal-linja mill-binjiet tal-Kamp tal-Mellieħa saċ-Ċumnija. Għal dan il-għan se jittellgħu bnadar

It-Torri ta' Kemmuna. (Sors: Kollezzjoni tal-Awtur)

Il-Batterija ta' Wied Musa jew kif kien magħruf f'dawk iż-żminijiet bħala l-Palazz tal-Marfa. (Sors: Kollezzjoni tal-Awtur)

It-Torri tal-Aħrax jew kif inhu magħruf bħala t-Torri l-Abjad. (Sors: Kollezzjoni tal-Awtur)

ħomor bi fjammi blu li se jperpru mill-arblu tat-Torri l-Aħmar mis-7.00am, f'kull għodwa tal-ġranet tal-prattika minn din iż-żona, u bnadar ħomor u blu se jperpru wkoll mit-Torri ta' Kemmuna, ir-Ridott tar-Ramla ta' Wied Musa, il-Lvant tal-Palazz tal-Marfa (il-Batterija ta' Wied Musa) u t-Torri l-Abjad.

- Fil-ġranet tal-prattika, mill-Kamp ta' Għajn Tuffieħa sal-Ġzira ta' Kemmuna, iż-żona ta' periklu se tinkludi ż-żona msemmija qabel, kif ukoll fin-Nofsinhar tagħha, li hi fit-Tramuntana tan-*Naval Firing Range* u l-Lvant ta' linja miċ-Ċumnija sa Ras il-Waħx u l-Punent ta' linja tgħaddi mit-triq mill-Għolja tal-Mellieħa sa *Ciantar's Wine Factory* u minn hemm sal-Mogħxa (La *Ciantar's Wine Factory* u lanqas il-Mogħxa mhuma fiż-żona ta' periklu).
- Bil-għan li jiġi indikat li se tibda l-prattika fiż-żona msemmija, se jittellgħu jperpru bnadar ħomor bi fjammi blu, mal-arbli tat-Torri ta' Kemmuna, it-Torri l-Aħmar, ir-Ridott tar-Ramla ta' Wied Musa u t-Torri l-Abjad; li

Dehra mill-faċċata tal-Batterija ta' Wied Musa jew kif kien magħruf f'dawk iż-żminijiet bħala l-Palazz tal-Marfa. (Sors: Kollezzjoni tal-Awtur)

Dehra tal-faċċata u l-ħajt tax-xellug tat-Torri l-Aħmar. (Sors: Kollezzjoni tal-Awtur)

Dak li hu magħruf bħala t-Torri ta' Ciantar. (Sors: Kollezzjoni tal-Awtur)

*Dehra ġenerali tan-*Naval Firing Range *biswit il-Kamp ta' Għajn Tuffieħa. (Sors: Kollezzjoni tal-Awtur)*

dawn il-bnadar jiġu sostitwiti b'bandiera ħamra matul il-prattika attwali.

- Meta titlesta l-prattika għal dik il-gurnata, il-bnadar kollha jitneħħew u l-ebda bandiera ma tittella' fuq it-Torri ta' Kemmuna, it-Torri l-Aħmar jew xi mkien ieħor meta ma tkunx se ssir prattika.

F'dokument iffirmat mill-Kurunell Wheelocks lill-istaff tal-Commanding Troops Malta, datata 4 t'April 1927, dan ikompli jżid ma' dak li qalu r-regolamenti hawn fuq hekk:

1. Bl-Ordinanza Nru. XV tal-1901, il-Gvern ta' Malta ta permess lid-Dipartiment tal-Gwerra l-użu temporanju tal-Gżejjer ta' Kemmuna u Kemmunett, u l-baħar sa mil fil-Grigal u n-Nofsinhar tal-gżejjer, kif ukoll parti mill-gżira ta' Malta, murija bl-aħmar fuq mappa tat-Tramuntana ta' Malta u Kemmuna, kif ukoll imdawra fil-Lvant bil-linja mpinġija mit-Torri l-Abjad sa Tal-Imgħarrqa, imtawla sa punt ta' interċezzjoni bit-Triq Għajn Tuffieħa, il-Mellieħa, u għalhekk issegwi din it-triq sa *Ciantar's Wine Factory* u l-Mogħxa, però bl-esklużjoni ta' dawn iż-żewġ postijiet. Il-bordura tan-Nofsinhar hija linja li tibda mill-Mogħxa sa tul l-Irdum tal-Mejjiesa, sa Ras il-Waħx u l-bordura tal-Punent huwa ffurmat b'linja minn ponta fiċ-Ċirkewwa 400 jarda fil-Lvant tal-Ponta tal-Marfa sa Ras il-Waħx.
2. Iż-żona ta' din l-art, l-użu temporanju mogħti, huwa muri bir-roża, tal-borduri msemmija iktar qabel fuq il-pjanta msemmija u din l-għotja ma tapplikax għal propjetà tad-Dipartiment tal-Gwerra li tinsab fiż-żona msemmija.
3. Il-Gvern ta' Malta jagħti temporanjament l-użu, bil-għan li d-Dipartiment tal-Gwerra b'intenzjoni li jagħmel taħriġ bl-artillerija, bl-użu ta' balal ta' veru, fuq iż-żona msemmija.
4. L-użu temporanju huwa mogħti għal perjodu, mill-1 t'April sal-11 t'April 1927 u għalhekk jekk ikun neċessarju, f'dawk l-inħawi, il-Gvern hu liberu li jiddisponi mid-drittijiet tal-propjetà jew l-interess tiegħu fuq l-artijiet, bini, toroq, eċċ. bla xkiel minn impenji preċedenti li daħal għalihom, qiegħed jiġi mifhum li d-Dipartiment tal-Gwerra f'Malta jista' jagħmel arranġamenti oħra li jkuni neċessarji, għall-għanijiet indikati fi klawsoli 1 u 2 mal-partijiet l-oħra kollha, li għandhom interessi f'dawn l-artijiet jew propjetà f'dawn l-inħawi msemmija.
5. Hu espressament maqbul ukoll li l-ebda dritt ta' propjetà ma tista' tiġi trasferita jew imwassla lid-Dipartiment tal-Gwerra, u lanqas xi servitù permanenti tal-ebda tip kostitwita favur l-Awtoritajiet Militari, jew xi persuna oħra għad-detriment tal-ebda persuna privata, jew xi porzjon ta' propjetà privata li tinsab fiż-żona msemmija.

*Dehra oħra tan-*Naval Firing Range. *(Sors: Kollezzjoni tal-Awtur)*

6. L-Awtoritajiet Militari għandhom ikunu responsabbli lejn il-Gvern Ċivili għal kull danni li jsiru lil propjetà ċivili fl-inħawi msemmija, apparti mir-responsabiltà li għandhom lejn xi persuna individwali, lil hinn mill-Gvern Ċivili, għal xi ħsara li saret minn, matul jew b'konnessjoni ma' dak imsemmija prattika bl-artillerija.

Id-Dipartiment tal-Gwerra għandu jħallas lill-Gvern Ċivili ta' Malta s-somma ta' lira (£1) bħala miżata rikonoxxenti għall-użu tal-propjetà msemmija, u għandu jagħti lill-Gvern imsemmi, notifika tad-dati meta t-taħriġ bl-artillerija jkun se jsir.

Konklużjoni

Il-ġurnali ta' dak iż-żmien ma jsemmu xejn dwar din il-prattika bl-artillerija. Lanqas l-istess fajl minn fejn hu meħud id-dokument m'hemm imniżżel jekk saritx jew kif mar l-eżerċizzju. Però li hu ċert, li r-*Royal Navy* reġgħet għamlet rikjesta oħra sentejn wara, jiġifieri fl-1929 u li din ġiet miċħuda immedjatament u ngħatat ir-raġuni għaliex ma kellhiex issir.

ta' titta
confectionery

152, Triq il-Mitħna l-Ġdida
Mellieħa

Mob: 79366078

MARIO GAUCI

Fruit & Vegetable Seller

10, South Street,
Mellieħa

Daily vendor selling
at St. Paul's Bay and
Mellieħa

Mob: 9945 5717